Lerviks Samfällighetsförening Markvårdsprogram

1 Introduktion

Markvårdsprogrammet berör föreningens gemensamma områden och ger riktlinjer för underhåll och förvaltning som bevarar områdets karaktär som skärgårdslandskap och gagnar medlemmarnas upplevelser av skärgårdsnatur och möjligheter till aktiviteter på våra gemensamma stränder, ängsmarker och skogspartier. Till detta dokument hör en kartbilaga.

Programmet är utgångspunkt för föreningens underhålls och verksamhetsplanering av lämpliga åtgärder samt underlag för budget och förslag till årsstämman.

Lerviks landskapsbild är resultat av såväl natur- som kulturgivna förutsättningar från ursprungligt jord- och skogsbruk, som var aktivt till ungefär 1950-talet. Skogbeklädda bergspartier delas av öppna ängs- och hagmarker, där jordbruket bedrevs. När området planerades för fritidsbebyggelse togs stor hänsyn till det landskap som jord- och skogsbruk skapat. Tomterna lades i stor utsträckning i skogspartier medan de öppna delarna lämnades fria och öppna för medlemmarna gemensamt, liksom flera strandområden och sammanhängande skogspartier.

Här finns bryggor och båtplatser, badvänliga klippor, grusstränder och sandstränder samt lättillgängliga utsiktsplatser. Här finns gammal betesmark, ängar och skog på hällar, åsar och i kärr, med många stigar. Här finns fornlämningar. Här finns närhet till skärgården och direkt kontakt med havet.

Vision:
Föreningens strandnära områden har olika karaktär. Några utgörs av skogsmark, några av tidigare ängs- och hagmarker. Principen bör vara att grundkaraktären ska bevaras. Det betyder att de skogspräglade strandområdena behåller sin skogskaraktär men hålls gallrade så att utblickar skapas mot vattnet. Särskild omsorg bör ges rörande lövträdsbeståndet. De strandområden med hagmarksprägling hålls öppna med glest växande lövträd och fria från sly.

Ängsmarker ska slås och hållas fria från sly för att hålla landskapet fortsatt öppet. Enstaka skyddsvärda träd kan bevaras. Iordningställda gräsytor hålls klippta för att gagna medlemmars fritidsaktiviteter. Slåtter sker med hänsyn till att skapa förutsättningar för ängsblom på utvalda delar av ängarna.

Gravkullar skall vara tillgängliga, synliga, fria från sly och i möjligaste mån fria från träd.

Skogsområdena vårdas för upplevelse, inte produktion. De ska kunna upplevas genom att ingångar till stigarna hålls öppna och inbjudande samt att deras sträckning hålls röjda och gläntor i skogen hålls öppna. Skog runt allmänningar där många vistas ska hållas öppen, ljus och säker. Förändringar och underhåll i skog görs med respekt för både flora och fauna. Särskilt skyddsvärda träd prioriteras. Skog intill medlemmars enskilda fastigheter kan få röjas och i viss mån gallras så att inblick i skog, ljus och utsikt samt förutsättning för tillväxt av blomster bibehålls. Efter godkännande av styrelsen och berörda grannar kan medlem få rätt att på egen bekostnad ta ner träd på föreningens mark.

Träd som riskerar falla ner på medlems tomt eller på någon av föreningens stigar eller öppna områden avlägsnas av säkerhetsskäl.

Vid behov sker samråd med sakkunnig expertis, vilket gäller alla väsentliga ingrepp.

2 Beskrivningar av LSF markområden med långsiktiga mål och löpande underhåll.

Stränder och sjönära områden

I områdesförteckningen finns 10 strandområden på totalt 6 hektar.

Mål:
Strandområdena ska vara öppna för bad, utsikt, utflykt och promenad. I dessa sjönära områden ska trädbeståndet bestå av glest växande lövträd. Marken ska hållas fri från sly, buskar och ormbunkar till förmån för ängsblomster och tillgänglighet.

Arbete:
För att nå detta mål krävs i dagsläget ett professionellt gallrings- och slyröjningsarbete. Därefter förväntas det löpande underhållsarbetet kunna skötas inför och under allmänna vår- och höstdagsverken.

Föreningen har två iordningställda badplatser att underhålla; en vid Plasket och en vid Röda Berget. Vid Plasket finns sandstrand, brygga med trampolin och omklädningshytter samt en bastubyggnad, som ägs och underhålls av en bastuförening, som är öppen för LSF medlemmar. Skogen ovanför stranden hålls gallrad men med bevarande av ekar och andra skyddsvärda lövträd och sparsam undervegetation så att utblick finns från vägen ner mot badet, stranden och vattnet. Gravkullarna hålls fria från överväxt.

Vid Röda Berget finns sandstrand och badflotte samt utflyktsbord och gräsytor som ska klippas regelbundet för att hållas öppna och tillgängliga för lek. Röda Berget har ett vackert trädbestånd av ekar, martallar och enar som bevaras. Här underhåller vi med gallring och nedtagning av sly för ljus och utsikt.

Förutom de iordningställda badplatserna finns klippor lämpliga för bad vid Fyrudden, tillgängliga från Humleviken och Fyrviken. Fyrudden har karaktäristisk skärgårdstallskog med inslag av lövträd som bevaras. Vissa åtgärder för att göra stigarna till badklipporna mer lätta att gå kan övervägas, liksom utglesning av undervegetationen.

Humleviken har grusstrand och en liten betongbrygga. Vid stranden står en äldre björk som är skyddsvärd. I övrigt hålls skogen gallrad med sparsam undervegetation för att ge utblick mot vattnet från vägen.

Fyrviken är vassbeväxt med dyig strand. Här finns en småbåtsbrygga.

Traststranden har grusstrand och båtbrygga. Utblicken från vägen hålls öppen.

Dahlska tomtens promenadstig som leder till Stensnäs ska hållas öppen.

Fårhagsudden har stenstränder och gammal betesmark som bevaras. Lerviksudd har en liten stenstrand, som hålls tillgänglig.

Vid Gruvbryggan finns grusstrand som hålls öppen i sin helhet för båtuppläggning.

Ängsmark och gräsytor

I områdesförteckningen finns 10 ängar och gräsytor på totalt 7,6 hektar.

Inom området finns ängs- och betesmark från den tiden då jordbruk bedrevs vid Lerviks gård. Vid Sommarhagen finns fotbollsplan, lekplats och gräsplan samt dansbana som nyttjas bland annat för midsommarfirande.

Mål
Alla ängar skall hållas öppna och fria från igenväxning med hänsyn tagen till blomning och djurliv. Enstaka träd och mindre buskage får finnas för småfågelliv. Längs diket som mynnar ut vid Röda Berget ska vassen få växa fritt men området hållas fritt från sly. Gräset på Sommarängen, fotbollsplanen och intill badstranden vid Röda Berget ska hållas kort så länge tillväxt sker.

Arbete
Ängarna slås minst en gång per år och då gärna av den som kan ta till vara på höet.
Gräset vid lekplatsen, dansbanan, fotbollsplanen, nedfarten mot Notbryggan och intill badstranden vid Röda Berget ska klippas så länge växtsäsongen pågår. Mossängen bevaras som en blomsteräng.

Diken och kulvertar

I områdesförteckningen finns 13 diken.

Diken utmed vägar och kulvertar under vägar underhålls av Brevik-Lerviks vägförening. Kulvertar under tomtuppfarter underhålls av fastighetsägarna. Diken som leder dagvatten över skog och äng underhålls av LSF.

Mål:
Upprätthålla funktionen i det befintliga dagvattensystemet i skog och mark (se karta, diken). Diken över Hästängen har stort flöde och kräver särskild tillsyn.

Arbete:
Vid behov rensas och renoveras diken med grävare.

Skogsmark och Stigar

I områdesförteckningen finns 18 skogsområden på totalt 40 hektar och 25 stigar.

Föreningens mark är till största delen bevuxen med tät, gammal blandskog med många fina ekar. Skogsmarken är mycket varierad och av olika karaktär i olika områden. I Skogsvårdsstyrelsen inventering från år 2005 beskrivs 15 olika typer av skogsområden inom föreningens skogsmark. Inom ett par områden finns gravkullar från yngre järnåldern, dvs. tiden 550-1050 e.Kr, i flera fall med stensättningar.

Mål:
Skogsmarkens varierande karaktär ger olika underhållsbehov i olika områden. Här krävs en kombination av såväl bevarande som föryngring. Något som kan behöva preciseras genom bedömning av sakkunnig. I vissa områden kan finnas behov av gallring och röjning av sly och undervegetation, för att bevara och underhålla beståndet. Skogen som inte ligger i anslutning till enskilda fastigheter ska ha karaktär av vildmark. Stigar och deras ingångar ska hållas öppna och inbjudande för promenader. Skogsgläntor längs stigar hållas öppna och där det önskas kan bänkar placeras. Kulturskog med fornlämningar ska hållas öppna. Ekar och andra storkronade träd (t.ex. tallar) ska vårdas genom frihuggning och röjning av undervegetation. En variationsrik flora och fauna ska bevaras, fåglar och insekter skall ha tillgång till döda träd och snår. Träd som hotar att falla ned över person, väg, stig eller egendom ska tas bort. Efter beslut i styrelsen kan viss röjning och gallring av träd, som skymmer sjöutsikt eller solinstrålning, tillåtas i

skogsområden som är fastighetsnära. Skogspartierna runt Sommarhagen där många vistas hålls efter både av säkerhetsskäl och för ljusinsläpp.

Arbete
Rådgivande expertis kan anlitas för att säkerställa ovanstående mål. Vid behov av röjning, gallring och föryngring anlitas företag som har detta som profession. Vår- och höst-dagsverken används för enklare underhåll. Avtal om löpande underhåll kan tecknas. Rotvältor och nedtagning av enstaka träd handhas av behöriga, medlemmar eller inhyrd firma.

Fornminnen

Fornlämningar finns i området Fornskogen, Norrängen, Ekhammarsängen, Lilla Ekhammarsskogen och Plasket samt vid Lerviksudds strand. På Lerviks Samfällighetsförenings mark finns fyra gravfält, gravhögar och stensättningar daterade till yngre järnåldern 550-1050 e.Kr, som finns beskrivna på hemsidan under Dokument/Lerviks Forngravar. I dokumentet citeras Historiska Museets protokoll från den besiktning av gravfälten som gjordes 1978. Gravarna finns utmärkta på områdeskartan. (Lilla Ekhammarsskogen och Lerviks Udd saknas dock på kartan)

Mål och arbete:
Skötsel handlar om att hålla landskapet öppet och stensättningar och gravhögar hållas fria från sly och träd som växer direkt på gravarna. Även omkringliggande träd och sly som riskerar att skada fornlämning ska tas bort. Platsens karaktär bör avgöra vilka träd och buskar som ska sparas. Ju mindre lämningarna är desto mer möda bör läggas på markstädning för att synliggöra dem. Löv och skräp lägger sig gärna i svackor och med tiden suddas gravhögarnas avgränsningar ut, därför bör dessa områden städas fria.

Parkeringar

Det finns 4 parkeringar i områdesförteckningen: En parkering på Hästängen vid Uddvägen och tre parkeringar invid Gruvstranden. I huvudsak handlar det om påbjuden uthyrning till icke-medlemmar (fastighetsägareföreningen på Elgön) inklusive Österåkers kommun.

Mål:
Begränsa utbredning av bilparkeringar för icke-medlemmar enligt beslut på föreningsstämma 2018.

Arbete:
Underhåll av Elgöns-Kommunens- och Oranieholmens parkering sköts enligt avtal av hyresgästen.
Underhåll av Gruvbryggans parkering sköts av LSF.

Dricksvatten

Tre Leijonpumpar för dricksvatten året runt finns vid Plasket, korsningen Lerviksvägen/Fårhagsvägen och Mossvägen 9.
Sommarvatten finns och sköts av Lerviks Vatten - Samfällighetsförening.

Mål:
Bevara Leijonpumparnas funktion och upprätthålla tillgängligheten till dem.

Arbete:
Ta vattenprover. Upprätthålla funktion.

Mark gränsande till medlemmarnas fastigheter

Markområde mellan tomtgräns och vägmark där Brevik-Lerviks vägförenings har ansvar.
Markområde mellan tomter.
Skog eller äng i anslutning till tomt.

Mål:
För föreningens mark närmast medlemmarnas fastigheter ska enskild medlem ha både inflytande och ansvar. Ansvar för att, t ex, meddela föreningen att det finns träd som riskerar att falla eller skymma sikt vid väg och därigenom åsamka skada. På allmänning närmast tomtgräns ska medlems och kringboende medlemmars önskemål om trädbeståndet väga tungt, både avseende fällning och bevarande, dock med undantag för respektive områdes målsättning.
Vid alla fastigheter bör särskilt störande och skuggande träd eller träd som kraftigt begränsar sikten mot fri himmel kunna tas bort.

Arbete:
Att rensa bort sly mellan tomtgräns och väg åligger i första hand fastighetsinnehavaren. För åtgärder på allmänning kan enskild medlem efter godkännande från styrelsen, under eget ansvar, få utföra dessa.

Förslag, beslut och genomförande med prioriteringar

Medlemmar kan lämna förslag till styrelsen om avverkningar eller nedtagning av enstaka träd. Avverkningar beslutas av stämman. Nedtagningar av träd och det som ligger i linje med riktlinjerna i detta program och säkerhet beslutas av styrelsen.

Styrelsen ska till årsstämman i verksamhetsplanen och i budgetförslaget redovisa åtgärder som planeras under året enligt de långsiktiga målen för området.
Kostnaderna för nedtagning av enstaka träd, som skymmer utsikt ska bekostas av den som önskar fällningen.

Fällt virke, grenar och ris ska generellt tas bort. Ved/timmer skall forslas fram till väg och hämtas av LSF medlemmar eller flisentreprenör. Ängar slås gärna av den som tar hand om höet till foder. Vid förändring på våra marker så ska hänsyn tas till djurliv och miljö.

3 Förteckning över markområden (se bifogad karta)

Stränder och havsnära områden

Totala arealen strandområden är ca 6,1 ha.

Lerviksudd. Yta: 1 431 m². Grusstrand invid Fårhagsvägen 5 med förmodad fornlämning.
Fårhagsudden. Yta: 9 048 m². Strandklippor och flera små grusstränder, gammal betesmark med strandtall och en.
Gruvstranden. Yta: 3 660 m². Båtområde med grusstrand, sjösättningsramp, bryggor och parkeringar.
Fyrudden / Lerviks udde. Yta: 7 000 m². Stor sammanhängande klippudde som sträcker sig från Djupviken till Hummelviken med fina bad och utflyktsplatser.

Hummelviken. Yta 4 726 m². Svagt sluttande gles skog ned mot bred grusstrand med utsikt mot klipporna på Fyrudden.
Traststranden. Yta: 2 224 m². Brant slänt med tall och gran med utsikt ned mot en fin öppen grusstrand och vacker utflyktsvänlig brygga.
Plasket. Yta: 10 749 m². Sandstrand med badbrygga och trampolin. Här finns hus med plats för ombyte och mulltoa. Här finns bastu och grillplats samt bänkar och bord.
Badberget. Yta: 10 226 m². Stor sammanhängande klippa glest bevuxen med ek, tall och en. Här finns badvänliga klippor samt bord och bänkar.
Röda berget. Yta: 3 660 m². Klippta gräsytor, sandstrand och badklippor. Här finns hus med plats för ombyte och mulltoalett samt flera utflyktsbänkar.
Dahlska tomten. Yta: 8 613 m². Gammal igenväxt sjötomt.

Båtsektionen disponerar följande områden:
Gruvstranden, Fårhagsudden (vid Nothuset), Fyrudden (längst in i Djupviken), Plasket (utom badområdet), Sydbryggan (vid Dahlska tomten) och Traststranden för bryggor.

Vattenområdena utanför Fårhagsudden (utanför Notbryggan), Traststranden, Röda berget och Plasket för svajplatser.

Gruvstranden, Fårhagsudden (vid Nothuset) och Fyrudden (i Hummelviken) för strandplatser. I vassen mot Solhaga vid Röda berget. Vid Segelbåtsbryggan.

Ängsmark och gräsytor

Totala arealen ängsmark är ca 7,6 ha.

Vallängen. Yta: 5946 m².
Norra Hästängen (på västra och östra sidan av Ekhammarsvägen). Yta: 4004 m².
Hästängen. Yta: 36 869 m².
Mossängen. Yta: 7847 m².
Sommarhagen. Yta: 5951 m².
Södra Ekhammarsängen. Yta: 815 m².
Lillängen. Yta: 850 m².
Gethagen. Yta: 5003 m².
Norrängen. Yta: 7236 m².
Norra Ekhammarsängen. Yta: 1519 m².

För aktiviteter finns:
Lekplatsen och dansbanan i Sommarhagen .
Fotbollsplanen i Sommarhagen.

Skogsmark

Totala arealen skogsmark är ca 40 ha.

Mastberget. Yta: 41 945 m². Gles barrskog delvis med tätare underväxt, samt ett stort bergsparti i mitten.
Ekhammarskärret. Yta: 12 776 m². Område med glest utställda gamla tallar och granar, och kommande yngre skog, samt ett mindre alkärr.
Gårdslötsskogen. Yta: xx m². Gammal fin skog av tall och gran, delvis bergbundet
Bråtenskogen. Yta: 21 131 m². Mycket gles skog, delvis med underväxt av tall och löv.
Timmerskogen. Yta: 76 190 m². Äldre barrskogsområde, delvis ganska bra skog.

Bråten träsket. Yta: 20 975 m². Ganska gles och ojämn barrskog, delvis med kommande plantskog.
Solhagaskogen. Yta: 19 333 m². Smalt brant bergigt område med ungskog och några ekar mot ekhammarsvägen.
Kärleksberget. Yta: 26 281 m². Bergsområde med tallskog.
Lövskogen. Yta: 8 819 m². Lövskog på gammal blöt åkermark.
Mosskogen. Yta: 36 771 m². Ojämn och olikåldrig skog. Delvis med tätare partier,
Branta skogen. Yta: 45 517 m². Gles skog, främst gamla granar, med delvis tät underväxt av barr och lövskog.
Sommarhagskullen. Yta: 11 423 m², Bergbunden backe med gammal barrskog, samt ett bryn av lövskog runt omkring.
Skogsremsan. Yta: 9 342 m². Smalt område mellan tomtmark, i södra delen alkärr, i norra delen gles barrskog,
Fornskogen. Yta: 12 586 m². Skogsbacke med ojämn och olikåldrig skog, samt gammalt gravfält.
Fäskogen. Yta: 19 150 m².
Södra Mosskogen. Yta: 6 635 m².
Gethagsdungen. Yta: 2 218 m².
Lilla Ekhammarsskogen. Yta: 9 656 m².

Stigar

Stigarnas sträckning och dess numrering finns utsatt på bifogad karta (se bifogad karta).

1. Ekhammarskärrstigen. Ingång Gethagsvägen 23 mot Ekhammarkärret och Gårdslötsskogen.
2. Bråtenstigen Ingång Gethagsvägen 19, mot Bråtenskogen.
3. Timmerskogsstigen Ingång Timmervägen 12 genom Timmerskogen till stigen genom Bråtenträsket.
4. Fästigen Ingång norra ändan av Fästigen ner till Lerviksvägen.
5. Bråtenträskstigen Ingång Vallvägen 17. Genom Timmerskogen/ mot Bråten.
6. Bråtengränsen. Igång Lerviksv 21 genom Fäskogen och Timmerskogen mot Bråten.
7. Kärleksbergsrundan. Ingång Timmervägen 4. Genom Timmerskogen och upp på Kärleksberget. Ut vid Pumphuset på Ekhammarsvägen
8. Ekhammarsgränsen. Ingång Ekhammarsängen utmed gränsen till Ekhammar mot Ekhammarsbadet.
9. Ekhammarssticket. Ingång Lerviksvägen 108 mot Ekhammar.
10. Träsket. Ingång Gethagsvägen i nivå Norrängen. Genom skogsremsan. Över vändplanen Långgärdsvägen och ut på Ekhammarsvägen.
11. Sommarhagsstigen. Långgärdsvägen – Sommarhagen.
12. Mossängsstigen. Mossvägen – Ekhammarsvägen pumphuset.
13. Hallonstigen. Ingång Lerviksvägen 39 genom Mosskogen till Sumpskogen på Mossängen.
14. Mossvägs pumpen stigen. Ingång vid Leijonpumpen på Mossvägen. Genom Mosskogen.
15. Mosskogsstigen. Ingång privata lerviksvägen. Genom Mosskogen.
16. Mossticket. Mossvägen 1 – Privata Lerviksvägen.
17. Trastbacken.
18. Fyruddsstigen. Humleviken – Djupviken.
19. Notbacken
20. Fårhagsuddestigen. Ingång Fårhagsvägen 3 ned till Fårhagsudden.
21. Slangbellan Fårhagsvägarna. Från norra grenen av Fårhagsvägen till södra grenen och ned till Lerviksudd.
22. Hamnvägenstigen. Från Uddvägen till Segelbåtsbryggan.
23. Badbergets stig. Från omklädningshytten vid Röda berget över Badberget.
24. Rödabergetstigen. Från Hamnvägen förbi Röda berget till Uddvägen.

25. Dahlska tomten stigen. Hamnvägen. Över Dahlska tomten mot Solhaga.

Diken och kulvertar

Diken och kulvertar finns att se på separat dikeskarta (sid 9).
1. Fäskogen. Avrinning från äng i Brevik, genom Fäskogen.
2. Bråten. Brunn som tar hand om avrinning från Bråtenträsket.
3. Hästängen nord-sydlig riktning, start vid Ekhammarsvägen 2 och med utrinning vid Röda berget.
4. Hästängens östra del, med början vid Lerviksvägens avstickare mot gamla Lerviks gård.
5. Hästängen stick från öster och väster mot dike 3, stora diket över Hästängen.
6. Hästängen stick norr om Elgöparkeringen.
7. Notviken Utrinning.
8. Mossängen. Sommarhagen och Mossängen i nord-sydlig riktning. Fortsätter längst Mossvägen, lerviksvägen och mynnar ut i djupviken.
9. Mossängen stick över Sommarhagen i öst-västlig riktning.
10. Långgärdesvägen. Från södra änden av Långgärdesvägen till dike 8.
11. Träsket. Gammalt ej funktionellt dike i skog 14, Skogsremsan.
12. Gethagsdungen. Från Gethagen under Ekhammarsvägen, längs Gethagsvägen, in på Lerviksvägen 104 och ut vid Plasket.
13. Lerviksvägen ner mot sjösättningsrampen vid Gruvbryggan

Parkeringar

Elgöparkeringen vid Uddvägen på Hästängen. Hyrs ut i sin helhet.
Lerviks brygga. Kommunens 5 platser.
Gruvbryggans parkeringar 2 inhägnade områden. Den ena hyrs ut per plats och den andra disponeras av medlemmar med fastighet på Oranieholmen i helhet.
Oranieholmens parkering.

Källförteckning:

Skrifter:

- Skog full av upplevelser, Skogsstyrelsen.se
- Naturvårdande skötsel av skog och andra trädbärande marker, Skogsstyrelsen.se
- Karttjänster, skogens pärlor, skyddade områden, Skogsstyrelsen.se
- Artinventering träd i Lervik År 2005, Skogsstyrelsen.se
- Riksantikvarieämbetets fornminnesregister.
- Handbok i fornminnesvård, Skötsel och underhåll Danielsson Robert 2006
- Historiska Museets besiktning av gravfälten i Lervik 1978.

Intressenters planer:

- Kommunens Översiktsplan.
- Brevik-Lerviks Vägförening.
- Waxholmsbolaget.

KARTA ÖVER DIKEN I LERVIK



LERVIK



fornminne

handpump (Leijonpump)

parkering för öboende

stig

strand

2018 © Lantmäteriet | Stårner Design